

ד. 1) מה דינו של השוחט חטאת בדרום, ומדוע? 2) המחשב להניחו וחזר וחישב לאוכלו חוץ לזמנו, מה דינו, ומניין? 3) האם יש להוכיח ממחשב קודם זריקה למחשב להאכיל לטמאים, ומדוע? והאם אפשר ללמוד את דינו ממחשב להאכיל לכלבים, ומדוע? 4) מה חידש ר' דימי בדין אוכל קדשים בטומאה? ומה דין אוכל אימורי קדשים קלים בטומאה, ומנלן? והאם יש להוכיח מדינם לחידושו של ר' דימי?

ה. 1) בקרבנות שנאמר בהו דבעינן מתנות שתים שהן ארבע, האם כולו מעכבות, ומנלן (פרט)? 2) אלו דינים אפשר ללמוד מדכתיב "דם זבחיך ישפך"? 3) בירך על הפסח, האם פטר את ברכת הזבח, ומדוע? והמברך על הזבח האם פטר את הפסח, ומדוע? 4) מדוע נכתב בפסוק של בכור "דמם" "חלבם" ו"בשרם" בלשון רבים?

ו. 1) מה דין תמורת הפסח ותמורת מעשר, ומהיכן ילפינן לה? 2) כמה מתנות מעכבות בחטאת החיצוניות, ומהיכן ילפינן להו לדעת רב הונא? 3) כמה בתים צריכים לעשות בתפילין, והאם תלוי הוא בפלוגתא דיש אם למקרא או למסורת, ומדוע? ומאי שנא מקרנות דכן תלינן להו במקרא ומסורת?

ז. 1) כיצד היה מקום לדרוש לקרא דטומאת לידה בנקובה, ומדוע לא דרשינן הכי? 2) כמה מתנות היו מעכבות בחטאת החיצונה אי לא דאיכא ילפותא להדיא, ומדוע? ומה היא הילפותא של האי תנא? 3) אילו היו דורשים לתלת וכיפר למעט דאין הנתינה למעלה מעכבת, כיצד היו דורשים את הפסוק, ומדוע? ואמאי באמת לא דרשינן הכי? 4) האם אפשר לדרוש דבר נוסף מדכתיב ג' פעמים "וכיפר"?

ח. 1) איזה דין נוסף תליא בפלוגתא דבית שמאי ובית הלל גבי מנין המתנות המעכבות? והאם הוא מוכרח דפליגי אף בהא, ומנין? 2) המתנות שבחטאת שאינן מעכבות, האם לענין שאר הדברים דינן בהמתנה המעכבת, או כשיריים? 3) לאיזה דין רצה רב פפא להביא ראיה ממתניתין דמן הקרן ומן היסוד אינו טעון כיבוס, וכיצד דחו את ראייתו, והאם תירצו על דחיה זו, וכיצד?

ט. 1) מה דינן של שירי הדם לענין הקטרה בחוץ, לענין מחשבת פיגול, ולענין כיבוס אם ניתז מהן על הבגד, (פרט), ומדוע? 2) אלו דינים נאמרו על "דמים הטעונים יסוד"? ומה הם "דמים הטעונים יסוד", ומה ההכרח לבאר כן? ומי שנה להאי ברייתא, ומנין? 3) על איזה פר נאמר "ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו", והאם האי קרא מתפרש כפשוטו, ומדוע?

י. 1) מה ילפינן מדכתיב "כאשר עשה" ומדכתיב "כן יעשה"? ואמאי בעינן למילף תרוויהו ולא ילפינן חד מחבירו? ואמאי לא אמרינן דהאי "כאשר עשה" קאי נמי אדין דבעינן למילף מ"כן יעשה" (פרט)? 2) מה ילפינן מדכתיב "כאשר עשה לפר החטאת", ומה ההכרח דאיירי דווקא בהכי? 3) מה היינו אומרים אילו לא היה את המיעוט ד"וכיפר עליהם הכהן ונסלח להם", ומדוע? ומה ההכרח דווקא לאלו ממעטים? והאם אפשר למעטם ממקום אחר, ומדוע?

יא. 1) מה ילפינן מדכתיב גבי מתנת קרנות "אשר לפני ה' אשר באוהל מועד" 2) מהיכן יודעים עיכוב בעבודות יום הכיפורים (פרט), ואמאי אי אפשר ללמוד עיכוב ביום הכיפורים מפר העלם דבר, ואמאי עיכוב בפר העלם דבר אינו נלמד מפר יום הכיפורים? 3) "ועשה לפר כאשר עשה לפר", באיזה פרים איירי האי קרא (להמבואר בעמוד זה), ומה אתי לאשמועינן?

יב. 1) "לא נצרכה אלא לאת בדם ובטבילה", מה הם אלו הדינים? ובאיזה פר הם כתובים, ומהיכן ירעינן לפרים שלא נכתבו בהם תיבות אלו (כתוב בקצרה)? 2) מה ילפינן מדכתיב "על קרנות מזבח קטורת הסמים"? והאם דין זה נאמר בכל הטעונים הזייה על מזבח הפנימי? 3) מהיכן עביר ר' ישמעאל קל וחומר ללמוד דהדינים הנוהגים בפר העלם דבר נוהגים אף בפר יום הכיפורים, ומדוע דווקא מהתם? ואמאי לא יליף מאותו קל וחומר דיליף מיניה דפר יום הכיפורים טעון מתן דם ליסוד? ואמאי מתן דם ליסוד לא יליף מהקל וחומר דסוגיין?

יג. 1) מה דין "את בדם וטבילה" לענין שעירי יום הכיפורים ושעירי עבודת כוכבים, ומנלן? והאם דינים אלו נוהגים אף בחטאות החיצוניות ומנלן? 2) באיזה פרים איירי הקרא "ועשה לפר כאשר עשה לפר" אליבא דר' ישמעאל? ומה אתי לאשמועינן האי קרא? 3) מה ילפינן מדכתיב "והם הביאו את קרבנם אשה לה" וחטאתם לפני ה' על שגתם", ואמאי לא ילפינן לה מדכתיב "פר" ומדכתיב "חטאת" בקרא דעשה כאשר עשה?

יד. 1) באר את קושיית הגמ', "והא תנא פר יום הכיפורים לכל מה שאמר בענין קאמר", ומה תירצו על קושייה זו? 2) אלו דברים נכתבו בפר כהן משיח שלא נכתבו בפר העלם דבר, ומה טעם השינוי? 3) "נתן את כולם כתיקנן ואחת שלא כתיקנה, פסולה ואין בה כרת", מה הוא תיקנה ומה הוא שלא כתיקנה? ומה ההכרח לבאר כן? האם דווקא איירי דעביר לראשונות כתיקנן, ומדוע? ומה טעם פסול ואין בה כרת?

בהצלחה!

תשובות למבחן זבחים לה מא

א. (1) לדעת ר' יהודה פקקו כדי שיוכלו לזרוק דם מן התערובת לכפר על פסח שנשפך דמו ולא נזרק על המזבח. ואין לחוש שמא לא נתקבל בכלי והווי דם פסול, משום דכהנים זריזים הם וודאי נתקבל בכלי, ולחוש לדם מן הצואר לא חיישינן, משום דסבר ר' יהודה דאין דם מבטל דם, ובדם מן הצואר אין איסור לזרוקו על המזבח. ולחכמים פקקו כדי שבני אהרון יהלכו בעבודות שאינן מצריכות בגדי כהונה עד ארכובותיהן בדם, דשבח הוא להם.

(2) בעבודות המצריכות בגדי כהונה לא היתה אפשרות ללכת בתוך הדם, דהא בגדים מלוכלכים פסולים לעבודה. ולמאן דאמר דאבנט לאו מיגו גיזו, היו יכולים להגביה שולי בגדיהם. ולמאן דאמר מיגו גיזו ואיכא ביה פסול שאינה כמידתו, צריך לומר דהווי מהלכים על האיציטבאות.

(3) על מנת דבר העומד להקטרה, לרבנן אינו פיגול, ולר' אליעזר הוא פיגול, משום דמחשבין מאכילת מזבח לאכילת אדם. אבל בדברים שאינם ראויים לאכילה, ואפילו דברים הראויים לאכילה אלא דאין רוב בני אדם אוכלים אותן, לא חשיב פיגול. והמחשב לאכול את השליל, אי נימא דעובר ירך אמו, איכא למימר דהוי פיגול, אמנם איכא למימר דכיוון דאין רוב בני אדם אוכלין אותו, לא חשיב פיגול. ואי לאו ירך אמו ואין לו דין זבח, וודאי דלא הוי פיגול.

(4) לדעת ר' אלעזר, אף אלו שאינן מפגלין מחמת שאינם אוכל לרוב בני אדם, מכל מקום מתפגלין הם על ידי הזבח. אבל הדברים שאינם ראויים כלל לאכילה, אינם מתפגלים בכלל הזבח.

ב. (1) הגמ' סברה דמאי דאמרינן פסול לינה הוא בבשר, וסברה דאם לינה פוסלת אף מחשבה פוסלת, ואף דלקמן אמרינן דלא תליא הא בהא, מכל מקום סברו דאם איכא פסול לינה בבשר, לכל הפחות יהי פסול מחשבה באימורים לפסול הבשר, וכשיטת ר' אלעזר דהבשר נפסל אגב האימורים. ודחו, דפסול לינה קאי דווקא באימורים ולא על הבשר.

(2) נאמר על צמר שבראשי הכבשים ושער שבזקן התיישם, ועל העור והרוטב והקיפה והאלל של בהמה, ועל מוראת העוף ועל העצמות והגידין והקרניים והטלפיים, ועל השליל ושלילא וחלב המוקדשין וביצי התורים. ומעיקרא סברינן דהאי אינם מתפגלין היינו אף על ידי הזבח, והיינו דחזרה הברייתא לשנות בסופה דאלו אין מפגלין ואין מתפגלין. ודחו דלאו ראייה היא דאיכא למימר דאגב נותר וטמא קתני לה, כי היכי דקתני תו פיגול אגב המעלה מהן בחוץ פטור.

(3) מהא דגבי שליל קתני רק דאינו מפגל, ואילו גבי ביצי תורים תני נמי דאין חייבין עליהם משום פיגול, מוכרח דווקא גבי ביצי תורים אמרינן דלא מתפגלין ולא מתפגלין, אבל בשליל אף דמחמת עצמו אינו מתפגל, מכל מקום מתפגל על ידי הזבח. ולענין נותר וטמא כתבו התוס' דאף לרבא אינו חייב עליהם, וכיוון דלענין פיגול לא מתניא ליה, אף נותר וטמא לא תני להו.

(4) לדעת ר' עקיבא אם עלתה לא תרד. ואמר ר' חייא בר אבא, דהני מילי בקדם הקדשה למומה, ואיירי דווקא במום דכשר בעוף, כגון דאינו מחוסר אבר. אבל קדם מומה להקדישה לא חל עליה כלל קדושת מזבח ואם עלתה תרד. ומהאי טעמא אף עולת נקבה אם עלתה תרד, דהא לא חל עליה כלל קדושת מזבח.

ג. (1) מחשבת אכילת אדם או אכילת מזבח חוץ לזמנו, לכולי עלמא מפגלת. ומחשבת חוץ למקומו, או מחשבת שלא לשמה בפסח ובחטאת, כולי עלמא מודו דפוסלת. ולדעת ר' יהודה, כל מחשבה שאילו עשאה הקרבן היה נפסל, כגון אם חישב להניחו עד שיפסל בלינה, או חישב להוציאו שיפסל ביוצא, נמי איכא פסול בקרבן. ומסקינן דר' יהודה מסברא יליף לה. וליכא למימר דיליף לה מקרא, דאף דלענין חישב להניחו לאחר זמנו איכא למימר דיליף לה מקרא דתודה דשינה הכתוב לכתוב "לא ינח", ותנהו ענין למחשבת הנחה, הא לענין יוצא ליכא קרא.

(2) המחשב שטמאים יורקו את הדם, כיון דהוי פסול בקרבן, סבירא ליה לר' יהודה דהקרבן נפסל, נאמנן לטעם המוזכר בגמ' דאין בידו לקיים מחשבתו, דמהיכי תיתי שישמעו לו, אף בכהאי גוונא אינו נפסל. אבל המחשב שטמאים יאכלו את הבשר, כיון דהקרבן כבר נזרק דמו, אינו נפסל על ידי אכילת טמאים. אי נמי, לאו בידו להאכיל לטמאים, דמהיכי תיתי שישמע לו. ולא דמי למחשבת הנחה דפוסלת אף שנזרק הדם, דהא על ידי שיניח ויפסל בלינה, לא יקריבו לא את הבשר ולא את האימורים.

(3) לזרוק את דם הפנימיות בחוץ אינו פוסל את הקרבן, משום דסבירא ליה לר' יהודה דלאו במקומו כבמקומו דמי. אבל המחשב להכניס את דם החיצוניות לפניו, איכא ביה תרי תנאי אליבא דר' יהודה, איכא מאן דאמר דכיוון דהתורה פסלה לקרבן בכהאי גוונא, אף המחשבה פוסלת, וילפינן לה מדכתיב "כל דבר רע". ואיכא מאן דאמר דרק מחשבת חוץ למקומו דמקום משולש מהני לפסול. והכי מוכרח למאן דאמר דאף בהכנסת הדם אינו נפסל אלא אם כן כיפר, וכל שכן דמחשבה לא מהני, והוסיפו התוס' דאף אם חישב לזרוק לא חשיב כיפר ולא פסיל.

ד. (1) איכא ביה תרי תנאי אליבא דר' יהודה, איכא תנא דיליף מדכתיב "כל דבר רע" לרבותו דחייב. ואיכא תנא דדבר רע היינו דווקא מום שבגלוי, והשוחט בדרום לאו דבר רע הוא ואינו חייב.

(2) דעת ר' אבא דמודה ר' יהודה דמחשבת הינוח לא קבעתו בפסול, ואכתי מהני לחשב בו מחשבת פיגול. אמנן דחינן מהמבואר בברייתא, דאם חישב ליתן למחר את הניתנים למעלה למטה, הזבח פסול, ואם חזר וחישב עליו בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו פסול ואין בו כרת. והאי מחשבת למעלה ליתנו למטה כמחשבת הינוח דמי, מדלא קתני דהוי פיגול, ואפילו הכי מבואר דתו אינו יכול לפגלו.

(3) מסקינן דאין להוכיח ממחשבה קודם זריקה, ואף דעתה אינה ראויה לאכילה, מכל מקום אי לאו משום פיגול היה ראוי לאוכלו על ידי שזרוק דמו, אבל בטמא דאכילתו פסולה אף בלאו פיגול, לא חשיב פיגול. ולא דמי לאכילת כלבים, משום דקודם האכילה כבר נפסל משום טומאה, ואף אי נימא דאחר תחב לו, מכל מקום משכחת לה פסול אף בלא פיגול על ידי שיגע, וכל דשייך בו פסול אחר לית ביה משום פיגול.

(4) הכלל הוא דכל דניתר לטהורים חייבים הטמאים על אכילתו. ודעת ר' דימי, דאף היכא דאין היתר אכילה לטהורים, כגון בפסח שלא נצלה או לחמי תודה שלא הורמו, מכל מקום כיון דקרבו מתיריו "הותרו לטהורים" קרינן ביה, ואוכל אימורי קדשים קלים בטומאה נמי חייב, וילפינן ליה מדכתיב "אשר לה". ואין ללמוד מהתם לדינו דר' דימי, דשאני אימורי קדשי קלים דלכלל הפחות ראויים לגבוה.

ה. (1) רק מתנה אחת מעכבת. ואיכא ברייתא דילפא לה מדכתיב "ודם זבחיך ישפך" ומדלא קתני סביב משמע דרק מתנה אחת מעכבת. ולבית הלל דאף בחטאת רק מתנה אחת מעכבת כדיליף לה מקרא, איכא למימר דאף בשאר הזבחים ילפינן מינה. והתוס' כתבו, דאיכא למימר דמהא דלא שנה עליה הכתוב לעכב איכא למילף דאין כולם מעכבות.

2) אפשר ללמוד דרך מתנה אחת מעכבת, ואפשר ללמוד דכל הקרבות שייריהם טעוין יסוד, ואפשר ללמוד דכל הניתנים בוריקה מרחוק אם נתנם בשפיכה מקרוב יצא, ואפשר ללמוד לפסח דטעון שפיכה.
3) בפסחים איכא פלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא, דר' ישמעאל סבר דבירך על הפסח פטר את הזבח, ויש לפרשו משום דסבר דשלמים שנתנם בשפיכה כפסח יצא, ושפיר הוי בכלל פסח, אבל פסח אינו בכלל שלמים דהרי אם נתנו בוריקה לא יצא. ויש לפרשו דתרווייהו בוריקה, אמנם הזבח טפל לפסח ואין הפסח טפל לזבח. ודעת ר' עקיבא דאין זו פוטרת זו ואין זו פוטרת זו, משום דסבר דהפסח בשפיכה ואם נתן את הזבח בשפיכה לא יצא. אמנם אמרינן בסוגיין, דאיכא תנא דלית ליה פלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא בהא, משום דסבר דיליף מהאי קרא דדם זבחך ישפך דהפסח בשפיכה, ולדבריו ליכא ילפותא להניתנים בוריקה שנתנם בשפיכה יצא.
4) לדעת ר' יוסי הגלילי מאי דכתיב דמם וחלבם אתי לפסח ומעשר דלא כתיב בהו מתנות בהדיא. אבל ובשרם יהיה לך דכתיב בלשון רבים, דעל כרחך לא אתיא לפסח ומעשר, אתי לבכור תם ובעל מום, דאף בבעל מום צריך ליתנו לכהן. ולדעת ר' ישמעאל דמעשר ופסח נלמדים מדכתיב "דם זבחך ישפך" מאי דכתיב בלשון רבים הוא משום מיני הבכורות שיש.

1. 1) תמורת הפסח תליא בדין הפסח, דאם הוא אינו קרב, אף היא אינה קריבה, אבל אם נמצא לאחר הפסח דקרב שלמים, אף היא קריבה שלמים כדין שלמים. [ואיכא תרי לישני בפסחים היכא דמצאה קודם השחיטה, ועיין תוס']. וכן תמורת מעשר אינה קריבה ואינה נפדית תמימה, אלא תאכל במומה לבעלים. ולמאן דיליף למעשר ופסח מדמם דכתיב בבכור, הוא הדין דיליף מדכתיב התם "קודש הם" לענין תמורתם, ולמאן דלא יליף מהתם לענין דמם, במעשר יליף עברה עברה מבכור. ובפסח יליף מדכתיב "זבח פסח הוא", ואם הוא קרב שלמים דאף תמורתו קריבה שלמים, ילפינן לה מדכתיב "אם כשב".

2) לדעת בית הלל רק מתנה אחת מעכבת, ולדעת בית שמאי שתי מתנות מעכבות. ולרב הונא טעמם של בית שמאי הוא משום דדרשו אם למקרא וקרינן תלת מקראות דכתיב בחטאת קרנות, וארבע למצוה ושתי שנה עליהם הכתוב לעכב. ובית הלל סברו דיש אם למסורת דרק אחד נכתב מלא, ואיכא רק ד' קרנות, וליכא למימר דכולהו למצוה, דכפרה בכדי לא אמרינן, ועוד, דאף בית הלל דרשו נמי למקרא, אלא סברו דדרשינן נמי למסורת, ולהכי לא מרבינן ככל משמעות המקרא אלא רק חדא לעכב.
3) בעינן ד' בתים. ועל כרחך דלא תליא באם למקרא ולמסורת, דאי הכי לבית הלל יצטרכו ה' בתים [ולבית שמאי יצטרכו ו'], אלא ילפינן ממשמעות תיבת "טוטפות" דהוי ד' דפת בכיתפי שתיים וטט באפריקי שתיים. ולא דמי לקרנות דכן דרשינן, משום דהכא כתיב כבר מנינא, ואמרינן דמאי דחור וכתב טוטפות הוי פרשה שחזרה ונשנית.

2. 1) היה מקום לדרוש דבעינן ארבעים ושתיים יום, דהא המקרא הוא שבועיים, והמסורת היא שבעים, וביאר רש"י דמוסיפים על השבועיים של המקרא חצי מהתוספת שהוסיפה המסורת על המקרא. והתוס' ביארו, דנותנים חצי מקרא וחצי מסורת. ודחו, דכיון דכתיב כנדה ליכא למימר דהיינו שבעים. ולרש"י היינו דלא יתכן להרחיקה ממנין נדה דכתב בה קרא וטמאה שבעים כנדה. והתוס' ביארו, דכוונת המקרא להוסיף ימי טומאת נדה על הטומאת לידת זכר.

2) בלא ילפותא לא היינו יודעים האם ללמוד מהניתנים על המזבח החיצון למטה, דרק אחת מעכבת. או ילפינן חטאת מחטאת הפנימית דתרווייהו חטאת ותרווייהו בעינן ד' קרנות, ואיכא למימר דכולהו מעכבות. ויליף האי תנא מדכתיב תלת וכיפר, וליכא למימר דכתיב לגופה דהא כבר כתיב ונסלח, אלא אתי למימר דכיפר אף דלא זרק ד' וכיפר אף דלא זרק ג' וכיפר אף דלא זרק אלא ב' [והיינו כשיטת בית הלל].

3) מעיקרא סברה הגמ', דהיינו דורשים וכיפר אף דלא נתן אלא ג' למעלה, ותו וכיפר אף דלא נתן אלא ב' למעלה, ותו וכיפר אף דלא נתן כלום למעלה. וביארו תוס', דאחר דממעטים דלא בעינן אפילו ב' למעלה, אין לומר דאחד כן יצטרכו למעלה, משום דאם יצטרך לעשות ג' מתנות למטה אינו כמעשה דמים למטה שהם שתיים שהן ארבע, ועל כרחך כוונת התורה דאפילו אחד אינו מעכב למעלה. [אי נמי, דכיון דהרוב כשר למטה מסתברא דהכלכשר למטה]. ומסקינן דאין לדרוש הכי, דאי הכי היה מן הראוי שיהיה ד' מעוטים. ובסוף סוגיין אמרינן, דשפיר איכא למימר דכל חד ממעט חד ובעינן לכל הפחות אחד למעלה. ודחינן, דלא מצינו במזבח החיצון מתנות מעכבות דמקצתן למעלה ומקצתן למטה.

4) הקשו התוס' דאכתי יש לדרוש וכיפר אף שלא נתן בחודה של קרן, וכיפר אף שלא נתן באצבע, וכיפר אף שלא נתן ד' מתנות אלא ב' שהן ד'.

ח. 1) פלוגתא בית שמאי ובית הלל היא אף לענין פיגול. דלבית שמאי אין מפגלין אלא בחישוב בשתי העבודות המעכבות דהא אין מפגלין בחצי מתיר. ולבית הלל סגי במחשבה באחת, ואם במתנה האחת עשה כתיקונה תו לית בה משום פיגול. וכתבו התוס', דהכי מוכח מדאמרו בית הלל ראשונה מפגלת, מכלל דלבית שמאי אין הראשונה מפגלת, וכן לישנא דמפגלות משמע דומיא דמתירות דהו תרווייהו. והביאו דבתוספתא קתני לפלוגתיהו דבית שמאי ובית הלל בגוונא דנשפך הדם לאחר מתנה ראשונה, דלבית שמאי לא הוי פיגול ולבית הלל הוי פיגול.

2) אמרינן דלענין מקריב בחוץ, ופסול לילה ופסול זרות וטעינת כלי שרת ומתן קרן ואצבע, וכיבוס אם ניתו על הבגד, וששיירי נשפכים ליסוד, כל המתנות דינם שווה. אבל לענין לזרוק לאחר מיתה או לענין פסול אם נכנס דמה לפנים, הוי כשיירי דזרוק לאחר מיתה ואין פסול נכנס. וכן אין מפגל ומתיר את הבשר כשייריים.

3) ר' פפא רצה להוכיח להא דדם שאר המתנות טעון כיבוס, דהא משמע דרק מן הקרן אינו טעון כיבוס, הא מן הראוי לקרן שפיר טעון כיבוס. ודחו את ראייתו, דאי הכי יש לדייק אף מדכתיב מן היסוד דמשמע הא הראוי ליסוד, והיינו השייריים טעון כיבוס. ולרש"י, בריש סוגיין לא תירצו על ראייה זו, אלא אמרו דמתניתין ר' נחמיה היא דסבר דאף השייריים דינם כמתנות. אבל במסקנת סוגיין תירצו, דמן הקרן היינו מן הקרן ממש, ושפיר יש לדייק דמן הראוי לקרן בעינן כיבוס, אבל מאי דקתני מן היסוד, היינו מן הראוי ליסוד, דאי מן היסוד ממש תיפוק ליה מקרן. ולתוס' אף בריש סוגיין משנינן דשפיר דייקנן הא מן הראוי טעון כיבוס, ומתניתין ר' נחמיה דסבר דאף הראוי ליסוד טעון כיבוס, ואנן סברינן כוונתיה רק בשאר המתנות דיש איסור להקריבן בחוץ.

ט. 1) אנן סברינן דאין חייבים עליהם משום הקטרת חוץ משום דאינן מעכבים ולא קרינן בהו ראוי לפתח אודהל מועד [והיינו דווקא בחטאות החיצוניות שאינן מעכבים]. אבל ר' נחמיה סבר דחייב מידי דהוי אאיברים ופדרים. ולענין מחשבת פיגול כולי עלמא מודו דאינו חייב משום דרק דבר המעכב בכפרה יש בו משום פיגול. ולענין כיבוס איכא למימר דלר' נחמיה שפיר טעון כיבוס דומיא דהעלאת חוץ, אמנם ליכא ראייה לדבר.

2) דמים הטעונים יסוד צריכים כיבוס ומחשבה מועלת בהן, והמעלן בחוץ חייב. ומסקינן דקאי על דמים הפנימיים דזריקת שיירי הדם מעכבת, דאי לא הכי אמאי מחשבה מועלת בהן, הא לא מעכבי. ואמרינן דר' נחמיה שנה להאי ברייתא, ומשום הכי לא חילקו בדמים

הטעונים יסוד דמזבח הפנימי לדמים הטעונים יסוד דמזבח החיצון, דרצו לכתבו תלתא פטורי להדי תלתא חיובא, ולר' נחמיה הא המעלה בחוץ חייב אף בשיירי מזבח החיצון.

3) האי קרא נאמר בפר העלם דבר. וביאר רש"י דהאי קרא אינו מתפרש כפשוטו, דהרי כל עבודותיו התפרשו להדיא, ואף דאימורין לא נתפרשו, מכל מקום על כרחך קרא לאו להכי איירי, דהא כתיב ביה כפרה, ואימורים אינם מעכבים כפרה. והתוס' כתבו, דפשיטה דקרא משמע דאתי לכפול לכל מה שנאמר בענין.

י. 1) מדכתיב כאשר עשה ילפינן עיכובא במתן ז' מתנות על הפרוכת. ומדכתיב כן יעשה ילפינן עיכוב במתן ד' על ד' קרנות. ולא ילפינן מתן ד' ממתן ז', משום דמציינו במתן ז' בעלמא דמעכב והיינו בפרה ובנגעים. וליכא למימר דהאי כאשר עשה קאי נמי אמתן ד', דהא מתן ד' כלל לא כתיב להדיא והיינו אליבא דר' שמעון דיליף לה מקרנות שנאמר בפר כהן משיח ובפר העלם דבר. אי נמי, אתי אף כר' יהודה דכולהו ד' כתיבי להדיא, והוי אמינא דדינא כסמיכה ושיירי הדם דאף דכפילי אינם מעכבים, ולהכי בעינן ילפותא להדיא למתן ד'.

2) פר החטאת אתי לרבות שעירי עבודת כוכבים, דאף הם טעונים הזאה על הפרוכת ועל מזבח הזהב ולהשרף חוץ לג' מחנות. וליכא למימר דאתי לרבות שעירי יום הכיפורים, דהא אינן מכפרין על עבירה ידועה דומיא דפר משיח ופר העלם דבר.
3) אי לאו מיעוט דוכיפר עליהם הכהן ונסלח הוי אמינא דאף הסמיכה ושיירי הדם מעכבי, דהא כפילא דכאשר עשה עליהם נמי קאי. ועדיף טפי למעט משום דאינם מעכבים בשום מקום. ואין ללמוד דשייריים אינן מעכבים מדכתיב בהו שפיכה ונימא דנתקו הכתוב ועשאו שייריים וכדרך שאמרו בפר כהן משיח, משום דהכא לא שינה לשונו.

יא. 1) מדכתיב באוהל מועד ילפינן דרק אם יש אוהל מזה, אבל אם נפחתה תקרת ההיכל אינו מזה. ומדכתיב תרי אשר דרש ר' יהודה דבעינן להוות על כל הקרנות אשר בהיכל.

2) בדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים ילפינן עיכוב מדקתני "חוקה". ולשאר הדברים ילפינן מדכתיב בקרא דועשה כאשר עשה "פר" דאתי לרבות פר יום הכיפורים. ור' יהודה דרש עיכובא מדכתיב "וכלה מכפר" דאם כלה כיפר ואם לאו לא כיפר. ולא ילפינן עיכוב מפר העלם דבר, או משום דבעינן עיכוב אף לשייריים, או למתן ז' על טהרו של מזבח. ופר העלם דבר אינו נלמד מיום הכיפורים משום דדברים הנלמדים מריבויא לא הוקשו בהאי קרא. אי נמי, כיון דהם מרוחקים זו מזו אי אפשר ללומדם.
3) לפר הראשון היינו פר יום הכיפורים, והפר השני הוא פר כהן משיח. ופר כהן משיח אתי לאשמועינן עיכוב בכל מעשיו. ופר יום הכיפורים מסקינן דאתי לענין "את בדם ובטבילה" דאינן כתובים בפר יום הכיפורים. ועיין תשובה הבאה.

יב. 1) "את" אתי למימר דאם עלה לו "אמין" באצבעו לא חשיב חציצה. "בדם" אתי למימר דבעינן שיהיה מעיקרא שיעור כדי כל המתנות. "ובטבילה" אתי למימר דיקח מן הדם ולא יספג משולי המזרק. וכתב רש"י דאלו הדינים נאמרו דווקא בכהן משיח, ובהאי קרא הוקש פר העלם דבר לפר משיח, ופר יום הכיפורים הוקש בהאי קרא לפר העלם דבר. והתוס' כתבו בשם ר"ת, דאף בפר העלם דבר אפשר לדרוש את אלו הדרשות, מדכתיב "וטבל אצבעו מן הדם".

2) ילפינן שאם לא נתחנך מזבח הפנימי בקטורת סמים, אי אפשר להוות עליו. ודין זה נוהג בכל הטעונים הזייה על מזבח הפנימי.
3) ר' ישמעאל למד בקל וחומר מפר העלם דבר ושעיר יום הכיפורים, דמה הם דאף שלא השוו בקרבנותיהן דזה פר זה שעיר, ואפילו הכי השוו מעשיהם במאי דכתיב בהו, קל וחומר דהקרנות דכן שוו בקרבנותיהן דישוו במעשיהם. ואין ללמוד מהקל וחומר דיליף ממנו מתן דם ליסוד, משום דהכא בעינן למילף קולא להכשיר אמין שבאצבע. ולמתן דם ליסוד ליכא למילף מהכא, משום דלא ילפינן מהאי קל וחומר דבר חדש, אלא ילפינן דלמאי דכתיב בתרווייהו בעינן של זה כשל זה.

יג. 1) בשעירי עבודת כוכבים בעינן את בדם ובטבילה מדהוקשו לפר כהן משיח, וסבר ר' ישמעאל דדבר הנלמד בהיקש חוזר ומלמד בקל וחומר וילפינן בקל וחומר דאף שעירי יום הכיפורים נאמר בהם את בדם ובטבילה. וכתבו התוס', דלרבי דלא אמר האי קל וחומר, צריך לומר דנפקא ליה משעיר עבודת כוכבים בלא קל וחומר. ולענין חטאות החיצוניות הסיקו התוס' לעיל דאף בהם נוהג את בדם ובטבילה, וכתבו דלר"ת ניחא, דכיון דכתיב בהו מן הדם, הוי כדכתיב בדם.

2) לר' ישמעאל איירי בפר כהן משיח ובפר העלם דבר, והוצרך לרבות פר העלם דבר אף דבגופיה כתיב, משום דגמרינן מינה לענין יותרת הכבוד ושתי הכליות אף לשעירי עבודת כוכבים, ואי לאו דכתיב ריבויא להדיא בפר העלם דבר, הוי דבר הלמד מן ההיקש שאינו חוזר ומלמד בהיקש.

3) ילפינן בהאי קרא היקש שעירי עבודת כוכבים, והיינו חטאתם, לפר העלם דבר והיינו שגגתם דתרווייהו טעונים אימורים. ואף דשעירי עבודת כוכבים הוקשו כבר בקרא דעשה כאשר עשה, מכל מקום לא ילפינן מהתם אלא להזאות דכתיבי בגופן, ולא ליותרת ושתי הכליות דלא כתיבי בגופן. ואף דכתיב ריבויא דפר דחשיב כאילו כתיב יותרת ושתי הכליות להדיא בפר העלם דבר, מכל מקום כתבו התוס' דבלאו הך היקשא דחטאתם לשגגתם, לא הוי דרשינן ליה הכי.

יד. 1) רש"י ביאר, דמשמע בהאי קרא דילפינן לכולא מילתא ואף לענין עיכוב, ואת אמרת דהאי קרא לא אתי אלא לגילויא אאת בדם ובטבילה דנוהג גם בפר יום הכיפורים. ותירצו דתנאי היא, והאי מאן דאמר דיליף מינה לאת בדם ובטבילה, יליף עיכובא מדכתיב חוקה. והתוס' ביארו, דמקשינן אמאי בעינן להיקשא דחטאתם לשגגתם, הא בהאי קרא דעשה כאשר עשה אתי לריבויא אפילו ליותרת ושתי הכליות.

2) בפר כהן משיח נאמר יותרת ושתי הכליות, ומה שבפר העלם דבר אינו נאמר הוא משום דהקב"ה חס על אוהבו דהם הציבור וקיצר בהם בדברים. וכן נאמר בפר כהן משיח פרוכת הקודש, ואילו בציבור לא נאמר, דכיון דהציבור סרחו עליו אף הוא אינו מתקרב עליהם, וליכא פרוכת הקודש.

3) לר' מאיר אליבא דריש לקיש דאזלינן בתר מחשבתו הראשונה דקסבר כל העושה על דעת הראשונה הוא עושה, איכא למימר דעשאה כתיקונה היינו בלא מחשבת פסול, ואם עשה לראשונות כתיקון אפילו דבאחרונה פיגל, אכתי לא הוי פיגול אלא פסול בעלמא, [אבל אי נימא דלר' מאיר מפגלין בחצי מתיר, מה לי פיגל בראשונה או באחרונה]. ולרבנן דאין מפגלין בחצי מתיר ולא אמרינן על דעת הראשונה הוא עושה, איכא למימר דכתיקונה היינו מחשבת פיגול, ושלא כתיקונה היינו מחשבת פסול שאינה מפגלת, והא גופא קמשמע לו דאף דבראשונה פיגל, אם באחרונות חישב מחשבת פסול וכל שכן אם שתק ולא חשיב, לא הוי אלא פסול. והיכא דפיגל רק בחצי מתיר דמבואר במתניתין דפסול, לרש"י במתניתין הוא משום דלא ניתר בראשונות. והתוס' בסוגיין כתבו דהוא מדרבנן בעלמא גזירה אטו קומץ דמנחת חוטא דלית בה עוד מתיר, ולבונה אטו הלבונה הבאה עם הבזיכין.